

HARJUMAA MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Avalikkuse kaasamine eskiislahenduse koostamiseks

PROTOKOLL

Arutelu Kehra Rahvamajas Anija vallas, 30.10.2024

Algusega kell 17:00

Osalejad: *Agnes Lihtsa, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (REM)*
Harry Kuivkaev, Kliimaministeerium (KLIM)
Erki Vaguri, inseneribüroo Steiger, konsultant
Triin Koorits, Skepast&Puhkim (SKPK), konsultant
Aide Kaar, SKPK, konsultant
Kuulajad ja arutelus osalejad – nimekiri eraldi failis

Juhatas: *Agnes Lihtsa, REM*

Protokollis: *Aide Kaar, konsultant*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi *TP*) eesmärk – *Agnes Lihtsa, REM*
2. Potentsiaalsete kaevandamisalade leidmise meetodika – *Agnes Lihtsa, REM*
3. Harju maakonna ehitusmaavarade varustuskindlus – *Harry Kuivkaev, KLIM*
4. Riigi huviga alad – *Harry Kuivkaev, KLIM*
5. Edasine protsess – *Agnes Lihtsa, REM*
6. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu

Küsimus: Minu kodu lähedal on juba praegu mitu karjääri. Hiljuti tehti seal geoloogiline uuring ja mind sellest ei teavitatud. Kuhu ma pean pöörduma kui selle uuringu tulemusena minu suurkaevust näiteks kaob vesi?

Teiseks häirib mind, et nendest karjääridest lendab liiv minu hoovi ja tuppa. Kõik see kokku tekitab küsimuse, kas sellesse majja üldse tasub investeerida – ma olen selle ju ostnud koduks oma lastele.

Vastus: Kõigi häiringutega seoses tuleks pöörduda Keskkonnaametisse. Nemad annavad välja kaevandamise – ja geoloogilise uuringu lubasid ning neil on ka järelevalve kohustus. Selle planeeringuga me anname ka tulevikuks tingimusi ja soovitusi, et karjääridest tulenevat mõju leevendada ning anname ka parimate praktikate ülevaate. Planeeringu üks funktsioon saabki olla see, et oleks dokument kuhu on kokku koondatud parimate praktikate ülevaade ja leevendusmeetmed ning inimesel on kust neid vaadata.

Küsimus: Kas riigi huvi laieneb ka eramaale?

Vastus: planeering on omandi ülene, kuid eramaal saab kaevandada ainult maaomaniku nõusolekul. Riigi huviga alade prioritseerimisel arvestatakse muuhulgas maa omandiga ja tegevust püütakse suunata riigimaale. Maavarade kaevandamiseks ei ole Eestis maad kunagi sundvõõrandatud, ühe erandiga põlevkivi kaevandamise puhul.

Küsimus: Kas uuringuid viiakse läbi ka eramaadel?

Vastus: Kui Eesti Geoloogiateenistus teeb teaduslikul eesmärgil uuringupuurauke, siis räägitakse läbi ainult maaomanikuga. Kui tehakse üldgeoloogiline uuring, siis teavitab Keskkonnaamet piirinaabreid laiemalt.

Küsimus: Mida peaks tegema kui kaevandajad ei pea kinni kokkulepitud kellaegadest?

Vastus: Sellest tuleks Keskkonnaametile kohe teada anda. See info on neile oluline lisaks rikkumise tuvastamisele ka tulevaste kaevandamislubade puhul tingimuste seadmisel.

Küsimus: Rääkisite, et nn noolekujuline riigi huviga liiva ala läheb osaliselt kattuvate riigihuvide tõttu planeeringust välja. Kas lisaks looduskaitsele ei peaks arvestama ka inimeste heaoluga? Teen ettepaneku, et kaevandamist ei toimuks nn noole tipust kuni Kõrve teeni.

Vastus: Teie ettepanek on protokollitud ja seda analüüsitakse.

Küsimus: Kuhu saata kirjalikud ettepanekud?

Vastus: Soovitame oodata kuni eskiisi avalikustamiseni, siis on esitatud arvamusel menetluslikult rohkem jõudu.

Küsimus: Praegu jääb mulje, et igal ettevõttel on oma karjäär. See tingib olukorra, et karjääre on palju ja ükski kaevandamine ei lõppe ära.

Vastus: Konkurents on oluline ka maavarade kaevandamise valdkonnas ja seda piirata ei saa. Küll on plaan planeeringuga anda ka tingimusi ja soovitusi karjääride osaliseks korrastamiseks. Selle põhimõte on, et karjääri osa, mis on ammendunud, korrastatakse kohe, mitte ei oodata kogu karjääri ammendumist.

Küsimus: Kas keegi hindab ka kinnisvara väärtuse langemist, mille kaevandamine põhjustab? Karjääri kõrval asuvat majapidamist on võimatu ka müüa.

Vastus: Lisaks planeeringule koostatakse ka mõjude hindamine, mis koosneb keskkonnamõjude strateegilisest hindamisest ja asjakohaste mõjude hindamisest. Üks asjakohaste mõjude hindamise aspekt on ka hinnang kinnisvara väärtusele. Seda tehakse muidugi maakonnaplaneeringu täpsusastmes.

Küsimus: Kui suure osa Eesti ehitusmaavarade vajadusest moodustab Harjumaa vajadus ja kas Harjumaalt veetakse maavarasid ka teistesse maakondadesse?

Vastus: Harjumaa tarbimine on 30-35 protsenti kogu Eesti tarbimisest. See on mõistetav, sest Harjumaal elab kõige rohkem inimesi ja on kõige rohkem arendustegevust. Ei ole reeglit, mis piiraks maavarade liikumist üle maakonna piiride, pigem reguleerib seda transpordi maksumus. Näiteks lubjakivi üle Eesti ei levigi ja maakonna piire ületavad veod on paratamatud.

Küsimus: Mis komponentidest koosneb ressursitasu ja kas kohalik omavalitsus saab selle eeldatavat laekumist kusagilt jälgida?

Vastus: Ressursitasu makstakse mahu pealt, see jaguneb omavalitsuse ja riigi vahel. Kavandamisel on, et juurde tuleb komponent, mis läheb otse karjääri mõjualas elavatele inimestele, sarnaselt tuuleparkide talumistasuga. Kaevandamise mahtu saab jälgida KOTKAS süsteemis, sinna esitavad ettevõtted oma kvartali deklaratsioonid. Deklareeritud mahtude õigsust kontrollib Maa-amet ja Keskkonnaamet.

Küsimus: Kuidas teha ammendunud karjäärid nii atraktiivseks, et inimesed tahaksid seal lähedal elada?

Vastus: Kaevandaja kohustus on teha korrastusprojekt, see kooskõlastada ja ammendunud karjäär selle põhjal korrastada. Tavapäraselt võetakse arvesse ka kohaliku kogukonna arvamusi. Liiva- ja kruusakarjäärid tehakse enamasti rekreatsioonialaks. Lubjakivi karjääri puhul on nii kaevandamine kui korrastamine pikem protsess ja korrastamine on keerulisem.

Küsimus: RMK on Soodlas istutanud uued metsad, nüüd planeeritakse sinna karjäär. Miks riik neid asju koos ei vaata ega koordineeri?

Vastus: Maavarad asuvad seal, kus nad asuvad - geoloogiat muuta ei ole võimalik. Planeering otsib kaevandamise võimalusega alasid ning leitud alade prioriteerimisel saame muuhulgas arvestada metsa küpsusega. Teiseks, arvestades planeeringu ajalist perspektiivi jõuab mets raieküpseks kasvada.

Küsimus: Jägala lubjakivialad, kas sealt langeb ka midagi välja?

Vastus: See on võimalik, aga otsused teeme me siis kui kaasamisürituste ring on tehtud. Praegu ei ole Jõelähtme valla kaasamisüritust veel olnud. Võib eeldada, et Jõelähtme inimestel on selles osas ettepanekuid.

Küsimus: Kas liiv ja lubjakivi on ainsad maavarad, mida te käsitlete? Kas selle planeeringu tagamõte on fosforiidi kaevandamise ettevalmistamine? Jõelähtme valla laual on juba fosforiidi teemad.

Vastus: Algselt oli planeeringus sees ka turvas, aga kuna jõustus nn turba alade määrus, siis kadus mõte planeeringus turba alasid käsitleda. Fosforiidi puhul viiakse ühes konkreetsest asukohast – Alu-Lõuna karjääris Lääne Virumaal, läbi teaduslik uuring. Muid tegevusi fosforiidi uurimiseks praegu riigi tasandil kavandatud ei ole.

EL toel korrastatakse Maardus ja Jõelähtmel vanu, nõukogude aegseid fosforiidi kaevanduste alasid.

Märkus: On tore, et te tulite varakult ja kaasate Anija valla rahvast.

Flaiju maadonna maavaradi teemaplaaningu kaarimiskoosolek
30.10.2024 Kelna taluamajas

1. Zinaida Krausalu
2. ERIN OTT
3. ERKI OTT
4. HEIKO PIHLA
5. HEIDO REBAWE
6. ERIK PEET
7. Jaga Vainu
8. Evelin Kolleak
9. MBEELIS ARUKAEVU.
10. Hendrik Tork
11. Ruvo Noor
12. Külli Koppeluse (ajalast sõnumitöö)
13. ARVO YRBIER
14. Triinu Alesperp
15. Kaire Paave
16. Vera Rebane
17. Hilmar Rebane